

A photograph of three children sitting on a carpeted floor in a playroom, focused on playing with wooden blocks. The child on the left is a young boy with blonde hair wearing a green shirt. The child in the middle is a young boy with brown hair wearing a grey shirt. The child on the right is a young girl with blonde braids wearing a yellow floral shirt. They are surrounded by several stacks and piles of light-colored wooden blocks. The background shows a playroom with wooden furniture and shelves.

Toezicht en handhaving kinderopvang

Informatie voor ondernemers

Inhoud

Inleiding	3
Kwaliteitseisen	4
- Pedagogische kwaliteit	4
- Voorschoolse educatie	4
- Medewerkers	5
- Inrichting van uw locatie	6
- Personenregister Kinderopvang	7
- Veiligheid en gezondheid	7
- Rechten van ouders	8
Taken en verantwoordelijkheden toezichthouder van de GGD	9
- Vorm en omvang onderzoek	9
<i>Onderzoek vóór registratie</i>	10
<i>Onderzoek na registratie</i>	10
<i>Nader onderzoek</i>	11
<i>Incidenteel onderzoek</i>	11
<i>Herstel aanbod</i>	11
- Het rapport	12
- Handhaving door de toezichthouder van de GGD	13
Taken en verantwoordelijkheden van de gemeente	14
- Maatregelen	14
- Handhavingsbeleid	14
Meer informatie	15
- Interessante websites	15

Inleiding

In deze folder leest u onder andere aan welke kwaliteitseisen u moet voldoen vanuit de Wet kinderopvang (hierna: Wko) en onderliggende regelgeving. Daarnaast hebben we kort uiteengezet hoe het toezicht en de handhaving in de kinderopvang is georganiseerd. In deze folder bedoelen we met kindercentrum: dagopvang en buitenschoolse opvang.

De Wko is in ontwikkeling. Zo zijn wijzigingen vanuit het akkoord Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang per 1-1-2018 in werking getreden. In deze folder gaan we uit van de huidige wet- en regelgeving. De wijzigingen die vanaf 1-1-2019 in werking treden zijn vast in deze folder meegenomen. De wijzigingen die daarna in werking treden voegen we op een later moment toe. Meer informatie over de (wijzigingen in de) wet- en regelgeving leest u op de website www.veranderingenkinderopvang.nl.

Kwaliteitseisen

Volgens de Wko bent u verplicht om te zorgen voor verantwoorde kinderopvang. We verwachten van u, in het kader van het bieden van verantwoorde dagopvang, dat u er in elk geval zorg voor draagt dat:

- op een sensitieve en responsieve manier met kinderen wordt omgegaan, respect voor de autonomie van kinderen wordt getoond en grenzen worden gesteld aan en structuur wordt geboden voor het gedrag van kinderen, zodat kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;
- kinderen spelenderwijs worden uitgedaagd in de ontwikkeling van hun motorische vaardigheden, cognitieve vaardigheden, taalvaardigheden en creatieve vaardigheden, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger te functioneren in een veranderende omgeving;
- kinderen worden begeleid in hun interacties, waarbij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden worden bijgebracht, teneinde kinderen in staat te stellen steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden, en
- kinderen worden gestimuleerd om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

In deze folder beschrijven we beknopt de belangrijkste kwaliteitseisen die gelden voor een kindercentrum. Voor een actuele en volledige beschrijving van de kwaliteitseisen verwijzen we u graag naar www.rijksoverheid.nl/kwaliteitseisen. Voor gastouders en gastouderbureaus gelden andere kwaliteitseisen. We verwijzen u daarvoor naar de folder [Informatie voor houders van een \(nieuw\) gastouderbureau](#) (mei, 2016).

Pedagogische kwaliteit

In de kwaliteitseisen staat beschreven dat u verplicht bent om een pedagogisch beleidsplan te hebben. Werken aan pedagogische kwaliteit betekent dat u zich inzet voor zowel het beleid als de praktijk. In het beleidsplan geeft u uw visie op de omgang met kinderen, beschrijft u uw pedagogische doelstellingen en geeft u aan hoe u deze wilt bereiken. Het is goed om u af te vragen: is deze omgeving goed en gezond voor kinderen en krijgen kinderen hier wat zij nodig hebben?

Medewerkers en ratio

Voor de dagopvang is de opvang zo georganiseerd, dat de kinderen in vaste groepen, met vaste beroepskrachten in een vaste groepsruimte worden opgevangen. Bij de buitenschoolse opvang dient u kinderen in een basisgroep op te vangen. U bent verantwoordelijk voor het inzetten van voldoende beroepskrachten op de groep(en). Het aantal aanwezige kinderen en hun leeftijd bepalen hoeveel beroepskrachten er op de groep aanwezig moeten zijn. Op de website 1ratio.nl staat een hulpmiddel (rekentool) waarmee u de juiste beroepskracht-kindratio kunt berekenen.

Alle medewerkers die op de groep werken dienen een diploma te hebben volgens de cao Kinderopvang. Zie de website van het [FCB](#) voor een actueel overzicht van kwalificaties die voldoen om te werken in de dagopvang of buitenschoolse opvang.

Aan ieder kind in de dagopvang worden, afhankelijk van de leeftijd, maximaal twee of drie vaste gezichten toegewezen. Als het kind aanwezig is, werkt die dag minimaal één vast gezicht van het kind op de groep. De inzet van vaste beroepskrachten draagt bij aan de stabiliteit van de opvangsituatie en daarmee aan de emotionele veiligheid. Tevens dient ieder kind een mentor te hebben. De mentor is een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind. De mentor is het aanspreekpunt voor de

ouders om de ontwikkeling en het welbevinden van het kind te bespreken. In de buitenschoolse opvang is de mentor ook het aanspreekpunt voor het kind.

Per 1 januari 2019 geldt de kwaliteitseis met betrekking tot de pedagogisch beleidsmedewerker. De pedagogisch beleidsmedewerker dient u in te zetten ten behoeve van het coachen van pedagogisch medewerkers bij de uitvoering van hun werkzaamheden. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor de ontwikkeling en implementatie van pedagogische beleidsvoornemens. Aan de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerkers zijn kwalificatie-eisen gesteld. Meer informatie hierover vindt u bij het [FCB](#). Het aantal uren dat u de pedagogisch beleidsmedewerker op jaarbasis in moet zetten is afhankelijk van het aantal fte's aan pedagogisch medewerkers dat bij u in dienst is en het aantal kindercentra dat u in exploitatie heeft. Het benodigd aantal uren wordt berekend op houderniveau en wordt bepaald aan de hand van een formule: $(50 \text{ uur} \times \text{het aantal kindercentra}) + (10 \text{ uur} \times \text{aantal fte pedagogisch medewerkers})$. Het ministerie van SZW heeft een rekentool ontwikkeld waarmee u het aantal uren kunt berekenen die u in uw eigen organisatie inzet. Deze vindt u op www.1ratio.nl
Meer informatie over de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker vindt u op: www.veranderingenkinderopvang.nl/pedagogisch-beleidsmedewerker

Personenregister Kinderopvang

Iedereen die in de kinderopvang werkt, is verplicht om in het bezit te zijn van een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG). Met deze VOG moeten zij ingeschreven zijn in het Personenregister Kinderopvang (PRK). Vervolgens dient u ervoor te zorgen dat zij aan uw kindercentrum gekoppeld zijn in het PRK.

Iedereen die is ingeschreven in het register, wordt continu gescreend. Continue screening betekent dat er dagelijks wordt gekeken of mensen die werken in de kinderopvang nieuwe strafrechtelijke gegevens in het Justitieel Documentatie Systeem op hun naam hebben staan. Als blijkt dat een persoon werkzaam in de kinderopvang een bedreiging vormt voor een veilige omgeving voor kinderen, gaat er via de GGD een signaal naar de houder van het kindercentrum. Voor meer informatie over het PRK en de continue screening verwijzen we u naar een [factsheet](#).

Veiligheid en gezondheid

U dient te zorgen voor veilige en gezonde kinderopvang. Dit doet u onder andere door het opstellen van een actueel veiligheids- en gezondheidsbeleid waarin u onder andere de belangrijkste risico's in kaart brengt. U dient ook te beschrijven welke maatregelen u daartegen treft, en ervoor te zorgen dat uw medewerkers betrokken zijn bij het vormgeven van het beleid en hiervan goed op de hoogte zijn. U bent verantwoordelijk voor het beschrijven hoe u het vierogenprincipe toepast in de dagopvang en hoe u het risico op grensoverschrijdend gedrag zo veel als mogelijk beperkt. U heeft een belangrijke taak in het vroegtijdig signaleren van problemen en misstanden, waaronder het signaleren van kindermishandeling. U stelt voor het personeel een meldcode vast, waarin stapsgewijs wordt aangegeven hoe met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt omgegaan. Meer informatie hierover vindt u op: www.rijksoverheid.nl/meldcode

Heeft u aanwijzingen dat een medewerker seksueel of ander geweld gebruikt tegen een kind? Dan dient u direct te overleggen met de vertrouwensinspecteur van de Inspectie van het Onderwijs. Tenslotte bent u verplicht ervoor zorg te dragen dat tijdens de openingstijden van het kindercentrum altijd een volwassene met een kinder-EHBO-certificaat aanwezig is.

Inrichting van uw locatie

In de kwaliteitseisen staat beschreven dat u passend ingerichte ruimtes moet hebben. Kinderen krijgen de mogelijkheid om te spelen, te rusten en zich te ontwikkelen. Deze ruimtes stemt u af op de leeftijd en het aantal op te vangen kinderen.

Rechten van ouders

U bent verplicht om een oudercommissie in te stellen. Wanneer u een kleine locatie (tot 50 kindcontracten) heeft en het lukt niet om een oudercommissie in te stellen, kunt u de ouders op een andere manier betrekken bij uw beleid. De oudercommissie heeft adviesrecht op diverse onderwerpen. Voor klachten van ouders stelt u een klachtenregeling op. U bent verplicht om uw organisatie te registreren bij de Geschillencommissie Kinderopvang. Als er in een jaar klachten zijn geweest, stelt u een jaarverslag klachten op en stuurt dit tijdig op aan de toezichthouder. U stelt tegelijkertijd de ouders hiervan op de hoogte.

Voorschoolse educatie

Als uw locatie van de gemeente subsidie ontvangt voor voorschoolse educatie, dan registreert de gemeente dit in het Landelijk Register Kinderopvang. De GGD onderzoekt of uw locatie voldoet aan de Basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie. De beroepskrachten die de voorschoolse educatie geven, dienen naast een voor kinderopvang geschikt diploma te beschikken over een certificaat voor het geven van voorschoolse educatie. Ook moeten de beroepskrachten beschikken over ten minste taalniveau 3F op de onderdelen Mondelinge taalvaardigheid en Lezen. Deze taaleis geldt nu al voor de grote en middelgrote gemeenten en vanaf augustus 2019 voor alle gemeenten. Uw pedagogisch beleid beschrijft de wijze waarop voorschoolse educatie wordt aangeboden en in het opleidingsplan legt u uit hoe u de kennis en vaardigheden van uw beroepskrachten met betrekking tot de voorschoolse educatie onderhoudt en verder ontwikkelt.

Taken en verantwoordelijkheden toezichthouder van de GGD

U krijgt op verschillende momenten met een toezichthouder van de GGD te maken. Bijvoorbeeld bij het jaarlijkse toezicht, of als u een nieuw kindercentrum start. We leggen uit wat u kunt verwachten bij een onderzoek.

Een bezoek van de toezichthouder vindt doorgaans onaangekondigd plaats. De toezichthouder vormt een oordeel aan de hand van onder andere:

- observaties;
- de inrichting en het gebruik van alle ruimtes waar kinderen gebruik van maken;
- gesprekken met medewerkers;
- gesprek met u;
- documentenonderzoek (de toezichthouder kan u vragen documenten op te sturen of klaar te leggen);
- schriftelijk of persoonlijk contact met de oudercommissie.

De toezichthouder stelt vast of uw kindercentrum wel of niet voldoet aan de kwaliteitseisen. Vervolgens adviseert de toezichthouder de gemeente op basis van de bevindingen.

Vorm en omvang onderzoek

De toezichthouder komt elk jaar langs voor een inspectie. Soms is het nodig om vaker in een jaar langs te komen. De vorm en omvang van de inspectie verschilt per type voorziening en situatie. Toezichthouders inspecteren minder intensief bij locaties waar geen zorgen over bestaan en intensiever bij locaties waar wél zorgen over zijn. Kortom: minder waar mogelijk, meer waar nodig. U leest op de [themapagina van GGD GHOR Nederland](#) meer over het toezicht.

Onderzoek vóór registratie

Als u een nieuw kindercentrum wilt starten, dan vraagt u bij uw gemeente toestemming tot exploitatie aan. Dit noemen we een aanvraag tot exploitatie. Dit doet u met een formulier dat het ministerie beschikbaar stelt op: [Rijksoverheid/ aanvraag exploitatie kindcentrum](#). De gemeente schakelt vervolgens de GGD in voor een onderzoek vóór registratie. De GGD en de gemeente zijn 'Streng aan de Poort'. Dit betekent: de gemeente is streng bij het nemen van een besluit over een aanvraag en verzoekt de toezichthouder kinderopvang van de GGD om het kindercentrum intensief te onderzoeken. Voor u betekent 'Streng aan de Poort' dat u verantwoorde kinderopvang moet kunnen bieden vanaf het moment dat uw kindercentrum is geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Met andere woorden: uw kindercentrum moet vanaf registratie volledig voldoen aan alle kwaliteitseisen. Wanneer uit het onderzoek voor registratie blijkt dat u voldoet aan de kwaliteitseisen, en er ook geen andere redenen zijn de exploitatie niet toe te staan, ontvangt u van de gemeente toestemming tot exploitatie. Pas nadat u deze toestemming tot exploitatie hebt verkregen mag u starten met de exploitatie van uw kindercentrum. Dit hoort u via een brief van de gemeente. Voor meer informatie over 'Streng aan de Poort' verwijzen we u graag naar de factsheet *Streng aan de Poort bij het starten van een kindercentrum* ([oktober 2018](#)).

Onderzoek na registratie

Zodra u bent begonnen met het opvangen van kinderen onderzoekt de toezichthouder of u inderdaad voldoet aan alle kwaliteitseisen in de praktijk. Daarom volgt binnen drie maanden na registratie nog een onderzoek, het zogenaamd onderzoek ná registratie. Uw kindercentrum dient aan alle kwaliteitseisen te voldoen. Er is hierop één uitzondering mogelijk: het reglement voor de oudercommissie

moet u vaststellen binnen 6 maanden nadat de gemeente uw kindercentrum in het LRK heeft geregistreerd.

Nader onderzoek

Indien de toezichthouder tijdens een inspectie tekortkomingen heeft vastgesteld, kan een nader onderzoek volgen. De toezichthouder richt zich dan op de onderdelen waaraan u bij uw kindercentrum tijdens het vorig onderzoek niet voldeed. De toezichthouder onderzoekt of u de tekortkoming hebt hersteld en hersteld houdt.

Incidenteel onderzoek

Een incidenteel onderzoek vindt plaats na een wijziging, bijvoorbeeld een verzoek tot uitbreiding van kindplaatsen. Maar kan ook plaatsvinden na een signaal vanuit Continue screening of een ander signaal of klacht van bijvoorbeeld ouders, gemeente of buurtbewoners. In overleg met de gemeente kan de GGD besluiten een incidenteel onderzoek uit te voeren om vast te stellen of u de kwaliteitseisen nog voldoende naleeft.

Herstelaanbod

Indien tekortkomingen zijn geconstateerd heeft de toezichthouder de mogelijkheid u een herstelaanbod te bieden. Deze mogelijkheid is gebaseerd op afspraken tussen de GGD en de gemeente waarbinnen u exploiteert. U heeft geen recht op het herstelaanbod, maar het is een mogelijkheid die de toezichthouder inzet voor een snel herstel van de tekortkoming(en). De afweging hiervan ligt bij de toezichthouder. De toezichthouder bespreekt met u de verbetermaatregelen en legt de nodige afspraken vast. Na verloop van de afgesproken periode geeft de toezichthouder opnieuw een oordeel over de overtreding(en). De toezichthouder beschrijft in het inspectierapport dat herstelaanbod is aangeboden en wat hiervan de uitkomst was.

Het rapport

De toezichthouder beschrijft de bevindingen in een inspectierapport. Het rapport geeft de situatie weer van het moment van de inspectie. In het rapport geeft de toezichthouder een advies aan de gemeente. Zijn er overtredingen geconstateerd, dan kan de gemeente handhavingsmaatregelen inzetten.

U ontvangt het conceptrapport gemiddeld genomen binnen zes weken na de inspectie. Als er feitelijke onjuistheden in het rapport staan, kunt u dit tijdens de hoor-wederhoor aangeven en stelt de toezichthouder die bij. U heeft de mogelijkheid om zelf een schriftelijke reactie op de inhoud van het rapport te geven, we noemen dit de zienswijze. Deze zienswijze voegt de toezichthouder als bijlage aan het rapport toe. Voor één type onderzoek geldt hiervoor een uitzondering; bij het nader onderzoek krijgt u geen gelegenheid te reageren op een conceptrapport, u ontvangt direct een definitief rapport.

Hierna stelt de toezichthouder het rapport binnen drie weken definitief vast. Na vaststelling ontvangt u het rapport gelijktijdig met de gemeente.

De GGD-inspectierapporten zijn openbaar en zijn inzichtelijk via www.landelijkregisterkinderopvang.nl. U dient het rapport te bespreken met de oudercommissie en ook zelf openbaar te maken, bijvoorbeeld via uw website.

Handhaving door de toezichthouder van de GGD

De toezichthouder van de GGD kan in uitzonderlijke gevallen door middel van een schriftelijk bevel onmiddellijke maatregelen opleggen. Dit kan wanneer de toezichthouder vindt dat de kwaliteit van de opvang bij een kindercentrum zó tekortschiet dat onmiddellijke maatregelen nodig zijn. In het uiterste geval kan hij de opvang direct stilleggen.

Het Landelijk Register Kinderopvang

Alle kindercentra, gastouders en gastouderbureaus staan geregistreerd in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Het LRK is openbaar en in te zien via www.landelijkregisterkinderopvang.nl. Alleen als uw kindercentrum is opgenomen in het LRK, hebben ouders recht op kinderopvangtoeslag. Als uw kinderopvangvoorziening in het LRK staat, dan bent u verplicht om eventuele wijzigingen in die gegevens zo snel mogelijk door te geven aan de gemeente. Hiervoor gebruikt u een wijzigingsformulier dat u kunt vinden op: www.rijksoverheid.nl/wijzigingsformulier.

Taken en verantwoordelijkheden van de gemeente

Gemeenten zijn eindverantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op de geregistreerde locaties en voor een juist, actueel en volledig register (LRK). Vanuit deze verantwoordelijkheid geeft zij de GGD opdracht tot het houden van toezicht. De toezichthouder van de GGD controleert in een onderzoek of u zich houdt aan de Wko en de daaraan verbonden kwaliteitseisen.

Maatregelen

De gemeente besluit op basis van het inspectierapport van de GGD of handhavingsmaatregelen nodig zijn. De gemeente treedt op indien u de kwaliteitseisen niet hebt nageleefd. De gemeente kan verschillende sancties opleggen:

- aanwijzing
- last onder bestuursdwang
- last onder dwangsom
- exploitatieverbod
- intrekken toestemming tot exploitatie
- bestuurlijke boete

Handhavingsbeleid

In het handhavingsbeleid legt de gemeente vast hoe ze omgaat met overtredingen van de Wko en aanverwante regelgeving en wanneer welke maatregelen genomen kunnen worden. Bij uw gemeente kunt u navragen hoe het gemeentelijke handhavingsbeleid eruitziet. Veel gemeenten publiceren dit beleid op hun website.

Indien u een handhavingsmaatregel opgelegd krijgt, kunt u hiertegen bezwaar maken. De wijze waarop dit moet gebeuren, staat beschreven in het besluit dat u ontvangt.

Meer informatie

Kijk voor een compleet overzicht van de verplichtingen met betrekking tot Wko en de kwaliteitseisen op www.rijksoverheid.nl/kinderopvang, www.wetten.overheid.nl en www.ondernemersplein.nl en voor meer informatie over de wijzigingen in de Wko op [Veranderingen in de kinderopvang](#).

Voor vragen over toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang kunt u contact opnemen met de verantwoordelijke [GGD](#) en voor handhaving met uw gemeente.

Mogelijk interessante websites voor u:

- Belangenvereniging voor ouders in de Kinderopvang : www.boink.nl
- Brancheorganisatie Kinderopvang: www.kinderopvang.nl
- Branchevereniging maatschappelijke kinderopvang: www.maatschappelijkekinderopvang.nl
- Brancheorganisatie voor Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening / Sociaal Werk Nederland – www.sociaalwerknederland.nl
- Hygiëne-richtlijn Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid van het RIVM voor Kindcentra of download de [KIDDI app](#)
- Landelijk register kinderopvang: www.landelijkregisterkinderopvang.nl
- Themapagina Toezicht Kwaliteit Kinderopvang GGD GHOR Nederland: [GGD GHOR Kennisnet](#)
- Veiligheid-richtlijn: www.veiligheid.nl
- Voedingscentrum: www.voedingscentrum.nl
- Voor werkende ouders: www.voorwerkendeouders.nl

Colofon

Uitgave van GGD GHOR Nederland en VNG, december 2018.

Aan deze brochure kunnen geen rechten worden ontleend, kijk voor actuele wet- en regelgeving op www.rijksoverheid.nl.

Disclaimer

Deze folder is gebaseerd op de huidige wet- en regelgeving (Wko januari 2018) en streeft geen volledigheid na. Ondernemers zijn zelf verantwoordelijk om kennis te nemen van de wet- en regelgeving en wijzigingen tijdig door te voeren.

